

УДК 323.15 (477):355.48+316.485.26]:316.776(470:477), « 2014/...»
DOI: 10.31470/2518-7600-2019-8-211-223

**NATIONAL MINORITIES OF UKRAINE
IN THE CONDITIONS OF THE HYBRID WAR OF THE
RUSSIAN FEDERATION**

**НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ УКРАЇНИ
В УМОВАХ «ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ» РОСІЙСЬКОЇ
ФЕДЕРАЦІЇ**

**НАЦИОНАЛЬНЫЕ МЕНЬШИНСТВА УКРАИНЫ
В УСЛОВИЯХ «ГИБРИДНОЙ ВОЙНЫ» РОССИЙСКОЙ
ФЕДЕРАЦИИ**

Vitaliй Kotsur,

кандидат політичних наук,
доцент, старший науковий
співробітник відділу
національних меншин,
kotsurv@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-6647-7678>

Інститут політичних і
етнонаціональних досліджень
ім. І. Ф. Кураса НАН України,
вул. Генерала Алмазова, 8.
м. Київ, 01011.

Vitalii Kotsur,

Ph.D. in Political Sciences,
Assoc. Prof., Senior Research
Scientist of the Department of
National Minorities
kotsurv@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-6647-7678>

I. F. Kuras Institute of Political
and Ethno-National Research of
the National Academy of
Sciences of Ukraine
8, General Almazova St., Kyiv,
Ukraine, 01011

ABSTRACT

In the face of geopolitical, socio-economic challenges of the XXI century the peculiarities of the activities of national minorities of Ukraine during the undeclared Russian-Ukrainian war are revealed.

A comprehensive analysis of the ethnopolitical situation in the territory of Ukraine 2014-2018's was conducted. It was determined that one of the areas of Hungary's destructive activity

in the Transcarpathian region remains the support of educational projects. It is proved that exacerbation of conflict situations with the participation of national minorities of Ukraine is not possible without the foreign policy influence of the Russian Federation on the EU member states. The focus is on Ukrainian-Polish interstate relations in the ethno-national sphere. The Poles in Ukraine and the Ukrainians in Poland acted as a reliable bridge to the Ukrainian-Polish understanding. The Polish national minority in Ukraine is tolerant of socio-political transformations in Ukraine and is not conflicted in view of the foreign policy influences of the Russian Federation. At the same time, the situation with human rights of national minorities in the annexed by Russia Crimea was bad during the period under review.

It was noted that the consolidation of European values in Ukraine in the socio-political, economic, and ideological dimensions in the face of external challenges consolidated the Ukrainian people. However, it did not remove the contradictions in the political superstructure of the state, which in the background of the «hybrid war» is fueled by military curators, hidden sympathizers of the «Russian world», outspoken adherents of the Russian Federation.

Keywords: *national minorities, Ukraine, the Russian Federation, interstate relations, «hybrid war», «Russian world».*

Постановка проблеми. Удосконалення і впровадження в поліетнічній Україні якісно нової моделі співжиття українців як титульного етносу і 130 етнічних громад, які населяють її терени, є пріоритетним науковим вектором вітчизняної соціогуманітаристики. Як відзначала Л. Нагорна, тільки тоді, «коли українці й неукраїнці за походженням становитимуть єдиний національний колектив, згуртовані не лише інститутом громадянства, а й чітко усвідомленими спільними цілями і власною моделлю організації на фундаменті громадянського суспільства» (Нагорна, 2002: 6). нарешті український соціум відчує себе повноцінною політичною нацією.

Від збалансованості та компромісності базових засад подвійної ідентичності, що становить саму суть української поліетнічної нації, залежать відповіді соціуму на виклики

політичної реальності, в умовах якої формується нація (Закарпаття в етнополітичному вимірі, 2008: 10).

Аналіз останніх досліджень публікацій. Етнополітичні процеси в Україні, зокрема, суспільно-політична діяльність національних меншин, неодноразово була предметом дослідження І. Рафальського, М. Панчука, О. Майбороди, В. Войналовича, О. Калакури, В. Котигоренка, О. Рафальського, В. Наулка, О. Ляшенка, Н. Макаренко, Л. Ковач, В. Коцура, Н. Кочан, Ю. Ніколайця, О. Позняк, М. Рябчука та ін. Питання «руського мира», «гібридної війни» розкриті у працях Л. Якубової, Є. Магди, В. Горбуліна, А. Котенка, А. Бартоша (Бартош, 2010. nvo.ng.ru) тощо.

Метою огляду є розкриття особливостей діяльності окремих національних меншин України в умовах неоголошеної російсько-української війни, зовнішньополітичного впливу Російської Федерації на етнополітичну ситуацію в країні, що є одним з інструментів «гібридної» політики північного сусіда.

Виклад основного матеріалу. У зовнішньополітичній діяльності важливе значення для вирішення питань, пов'язаних із задоволенням потреб національних меншин, є налагодження та розширення міждержавних, міжурядових дипломатичних зв'язків. У даному ракурсі важливе місце посідають українсько-угорські міждержавні відносини, оскільки на території України проживає понад 150 тисяч угорців, з них на Закарпатті 12 відсотків від усього населення області. Водночас останнім часом спостерігається загострення питання освіти угорської національної меншини, що гальмує подальший розвиток системи українсько-угорських міждержавних політичних відносин. На думку політолога Т. Березовця угорці «хочуть вчити етнічних угорців, громадян України лише угорською мовою, але за рахунок бюджету України. Готувати для себе робочу силу в іншій країні, не витрачаючи ні копійки» (Мовний шантаж Угорщини..., 2017. Zik новини). Водночас А. Кокотюха припускає, що «саме Росія, маючи величезний досвід спекуляцій та сіяння розбрату в мовних питаннях, могла використати момент..., який угорські націоналісти винесли в міжнародну політику, шукаючи привід повернути Закарпаття» (Метод «йоббіка»..., 2017. 112.ua). За допомогою таких дій,

відзначає Д. Тужанський, прем'єр-міністр Віктор Орбан зі своєю партією «Фідес-ХДНП» (Fidesz-KDNP) прагнув у квітні 2018 року втретє поспіль перемогти на парламентських виборах та очолити уряд. Для того, щоб мобілізувати свій електорат, В. Орбан перетворює власних виборців на протестний електорат, знайшовши зовнішніх ворогів, «зачепивши угорців за живе та закликавши їх стати разом із собою на захист батьківщини» (Тужанський, 2017. Європейська правда). Як результат, такі добре відпрацьовані політичні технології дали свої плоди у квітні 2018 р. під час парламентських виборів. Так, правляча партія набрала 48,49% голосів. На другому місці - праворадикальна партія «Йоббік» з 19,50% голосів. Таким чином партія прем'єра отримала в парламенті 134 місця, тобто дві третини (Сидоренко, 2018. Європейська правда). Зачинщики «інформаційних війн» сподіваються на велику неправду, яка триматиме «ситуацію під контролем». Водночас вони не враховують той чинник, що «неправдиві інформаційні потоки будуть не лише дезінформувати населення, а приведуть його до апатії» Водночас «дезорієнтоване населення – не добра основа для економічної активності і виходу суспільства із кризи» (Жарких, 2016).

Відтак угорська проблематика в етнополітичному вимірі актуалізується на сучасному етапі української історії. Прагнення української влади через поширення державної мови в угорському соціумі залучити нацменшину до повноцінних процесів державотворення наштовхнулися на спротив угорського уряду, який побачив у цьому загрозу правам угорців в Україні.

Незважаючи на відсутність в українських і західних ЗМІ інтересу до проблеми зростаючої угорської загрози в карпатському регіоні, на сьогоднішній день залишається дискусійним питання, чи існує взагалі ймовірність розіграшу Угорщиною «кримського сценарію» на Закарпатті в разі дестабілізації ситуації в Україні. Аналіз політичної та соціально-економічної ситуації в регіоні говорить про існування низки фактів, які підтверджують посилення політичної присутності офіційного Будапешту в регіоні, що

сприяє штучному формуванні передумов для сепаратистських проявів у Закарпатській області (Жарких, 2016).

Одним із напрямків деструктивної активності Угорщини в Закарпатській області залишається підтримка освітніх проєктів, які суперечать чинному законодавству України. Зростає в цьому напрямку активність і російської сторони, яка разом з Угорщиною, зацікавлена в дестабілізації ситуації в Україні та розвитку процесу сецесії на Закарпатті.

Як відзначає Є. Магда, «прем'єр-міністр Віктор Орбан, який контролює конституційну більшість у парламенті країни, не соромився демонструвати публічні симпатії до Володимира Путіна... Обрана не без підстав називають одним із лобістів російських інтересів у Європейському Союзі...» (Магда, 2015: 57). Західним партнерам не слід забувати, що «Путін особисто... вважає необхідним компенсувати образи, нанесені Росії після падіння СРСР» у зв'язку з чим «свідомо ... застосовує військову силу проти суверенної країни, щоб досягнути своїх цілей». «У нього є комплекс прийомів, які два-три рази принесли йому успіх і він планує продовжувати діяти в тому ж напрямі» (Станчев, 2015: 310, 311). З огляду на ці обставини, угорському політикуму слід чітко зрозуміти, що без незалежної і сильної України – не може бути процвітаючої Угорщини.

Ще однією причиною загострення конфліктної етнонаціональної ситуації в Закарпатті є зовнішньополітичний вплив Російської Федерації на країни члени ЄС, зокрема Угорщину з питань зняття економічних санкцій з РФ (Угорщина..., 2017. LB.ua.).

На сучасному етапі українсько-угорських відносин склалася ситуація, коли існує загроза поглиблення міждержавних протиріч в контексті угорської національної меншини. Саме тому Україна, запроваджуючи державну мову навчання на власній території і забезпечуючи гідне майбутнє національним меншинам насамперед через володіння ними державною, українською мовою, має проводити виважену демократичну, національно-орієнтовану політику, спрямовану на подолання ціннісно-цивілізаційного розколу українського суспільства, який всіляко намагаються поглиблювати зарубіжні

імперські пропагандисти в умовах гібридної війни, експлуатуючи національний чинник

Упродовж багатьох років поляки в Україні та українці в Польщі виступали надійним містком українсько-польського порозуміння, співпраці та партнерства. Яскравим свідченням цього стала участь польської національної меншини в протестних акціях під час Революції Гідності (Киридон, 2015: 282). Підтримка Майдану в 2013-2014 рр. стала мейнстрімом для польських медіа (Польський журналіст..., 2014. korrespondent.net).

На сучасному етапі україно-польських відносин, після прийняття у вересні 2017 р. нового закону «Про освіту», актуалізувалося питання вивчення української мови в школах національних меншин. Як відзначалося, Стаття 7 закону передбачає, що освіта мовою національних меншин надаватиметься лише в початкових класах, а середня і вища освіта – державною, українською мовою. Як відзначав віцепрем'єр-міністр, міністр культури і національної спадщини Польщі Петро Глінський, Польща і Україна знайшли взаєморозуміння щодо мовної статті нового закону України «Про освіту» (Закон України «Про освіту», 2017). Така позиція Польщі сприяє розвитку українсько-польських відносин і польської національної меншини в Україні. Поляки упродовж тривалого проживання на теренах України, в силу обставин – обмеження контактів зі своєю історичною батьківщиною зазнали певної асиміляції. Водночас у ХХІ ст. польська громада в Україні активізувала свою роботу як щодо збереження культурної самобутності та розвитку культурної творчості, так і функціонування національно-культурних, громадських організацій, контактів з історичною батьківщиною та участі у міждержавних процесах. Польська національна меншина сповідує демократичні, європейські цінності, а тому її представники були активними учасниками Помаранчевої та Революції Гідності, боротьби України за звільнення Донбасу. Не зважаючи на певні проблеми в питаннях історичної пам'яті, в цілому налагоджена плідна співпраця польських і румунських колег з українськими урядовими структурами в площині розв'язання нагальних питань соціокультурного розвитку

національних меншин та підтримки ними демократичних перетворень в Україні, захисту української державності від зовнішнього агресора.

Останнім часом погіршилася ситуація з дотриманням прав національних меншин в анексованому Росією Криму, де залишилося 28 класів з українською мовою навчання. З 2013 по 2018 рік у Криму в 36 разів зменшилася чисельність учнів, які навчаються українською мовою. Якщо у 2013 р. в Автономній Республіці Крим 13589 осіб отримали освіту українською мовою, то в 2016 році число таких учнів зменшилося до 371. Відповідно чисельність класів з українською мовою навчання за два роки окупації скоротилася у 31 раз (У Криму після анексії..., 2017. vgoru.org).

Висновки та перспективи подальших досліджень. В умовах неоголошеної російсько-української війни етнічний чинник відіграє значну роль у консолідації українського суспільства. Боротьба за незалежність Української держави, утвердження європейських цінностей в суспільно-політичному, економічному, світоглядному вимірах в умовах зовнішніх викликів консолідувала український народ, водночас не зняла протиріччя в політичній надбудові держави, які на тлі «гібридної війни» підживлюються військовими кураторами, прихованими симпатиками «руського мира», відвертими адептами прикордонної імперії. Розв'язана Російською Федерацією війна на Сході України, окупація Криму базувалася певною мірою на використанні національного чинника, як визначального важеля розхитування політичної стабільності і підготовки умов для втілення агресивних імперських планів у ХХІ ст. на теренах суверенної держави. Водночас «попри величезну шкоду, заподіяну «руським миром» в Україні та відчутним зсувом в архітектурі світової політики, його помилковість можна вважати доведеною. «Русский мир» не пройшов випробування на життєвість, його оманлива сила тримається на культивуванні й генералізації внутрішніх суперечностей Росії...» зазначає Л. Якубова (Якубова, 2018: 353). Саме тому безпековим стратегічним чинником зовнішньої і внутрішньої політики України була і залишається гармонізація національних відносин, забезпечення соціально-економічних,

політичних, соціокультурних умов для розвитку національних меншин та їх інтеграції в український соціум на базі європейських цінностей.

У даному контексті варто виокремити деякі рекомендації у сфері міжнародних відносин, публічної дипломатії та зовнішньої політики України. Наша держава має протидіяти агресії Російської Федерації шляхом застосування економічних та особистих санкцій проти іноземних політичних та громадських організацій, зокрема проросійських, окремих осіб, які підтримують зв'язки із з окупованими територіями, Кримом та Росією чи поширюють проросійську пропаганду через етнічні діаспори. Використовувати потенціал співпраці та розширення повноважень національних меншин у рамках реформи децентралізації. Зберігати принцип єдиного громадянства, розпочати переговори із зацікавленими державами-членами ЄС щодо укладення окремих угод про статус громадян України певного етнічного походження, який дозволить їм легально користуватися політичними, економічними та соціальними правами на території інших держав.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Бартош А. Гибридные войны во внешней политике США и НАТО // Независимое военное обозрение. 2010, 10 окт. URL: http://nvo.ng.ru/concepts/2014-10-10/1_nato.html (дата звернення 12.04.2015).
2. Жарких Д., Феофилов С. Война. Экономика. Информация. Киев: Саммит-Книга., 2016. 512 с.
3. Закарпаття в етнополітичному вимірі. Київ: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2008. С.10
4. Закон України «Про освіту» // Верховна Рада України Законодавство України. 2017. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>).
5. Киридон А., Троян С. Українсько-польський діалог в умовах революції гідності (2013–2014 рр.). Intermarum: історія, політика, культура. 2015. Вип. 2. С. 282. Url: <http://intermarum.zu.edu.ua/article/download/90580/86482>
6. Магда Є.В. Гібридна війна: вижити і перемогти. Харків: Віват, 2015. С.57

7. Метод «йоббіка»: Чому Угорщина загострює мовну проблему з Україною // 112.ua Думки. 12 вересня 2017. URL : <https://ua.112.ua/mnenie/metod-yobbika-chomu-uhorshchyna-zahostriiue-movnu-problemu-z-ukrainoiu-410752.html>

8. Мовний шантаж Угорщини – це вже проблема Брюсселя, а не Києва // Zik новини. 27 вересня 2017. URL : https://zik.ua/news/2017/09/27/movnyy_shantazh_ugorshchyny__t_se_vzhe_problema_bryusselya_a_ne_kyieva__1175289

9. Нагорна Л. Національна ідентичність в Україні. Київ: ІПіЕНД, 2002. С.6

10. Польський журналіст покорил YouTube своїми видеорепортажами с Грушевського. Url: <http://korrespondent.net/ukraine/politics/3296371>

11. Сидоренко С., Тужанський Д. Перемога вічного Орбана: як угорський прем'єр зберіг абсолютну владу в країні. // Європейська правда. 9 квітня 2018 р. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/04/9/7080095/>

12. Станчев М., Фельштинский Ю. Третья мировая: битва за Украину. Київ: Наш Формат. 2015. С310-311

13. Тужанський Д. Гра на межі ворожнечі: як Угорщина радикалізує суспільство для перемоги чинної влади // Європейська правда. 28 серпня 2017 р. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/08/28/7069912/>

14. У Криму після анексії в 36 разів зменшилась кількість учнів, які навчаються українською. URL: <http://vgoru.org/index.php/prava-lyudini/item/17049-u-krymu-pislia-aneksii-v-36-raziv-zmenshylas-kilkist-uchniv-iaki-navchaiutsia-ukrainskoiu>

15. Угорщина: що стоїть за войовничою риторикою проти України [Електронний ресурс] // LB.ua. 2017. URL : https://ukr.lb.ua/world/2017/09/26/377586_ugorshchina_shcho_stoit_voyovnichoyu.html

16. Україна і Польща підписали угоду щодо мовної статті закону «Про освіту». 23 жовтня 2017 р. Url: <http://gordonua.com/ukr/news/politics/-ukrajina-i-polshcha-pidpisali-ugodu-z-movnoji-statti-zakonu-pro-osvitu-213739.html>

17. Якубова Л. «Русский мир» в Україні: на краю прірви. Київ. ТОВ Видавництво «Кліо». 2018., С. 353

REFERENCES

1. Bartosh, A. (2010). *Gibridnye voyny vo vneshney politike SShA i NATO* [Hybrid Wars in US and NATO Foreign Policy] // *Nezavisimoe voennoe obozrenie. 10 okt.* [Independent Military Review. Oct 10]. URL: http://nvo.ng.ru/concepts/2014-10-10/1_nato.html (data zvernennya 12.04.2015) (accessed 12/04/2015) [in Russian].
2. Zharkikh, D. & Feofilov, S. (2016). *Voyna. Ekonomika. Informatsiya* [War. Economics. Information]. Kiev: Sammit-Kniga, 512 [in Ukrainian].
3. *Zakarpattia v etnopolitychnomu vymiri* (2008). [Transcarpathia in ethnopolitical dimension]. Kyiv: IPIEND imeni I.F. Kurasa NAN Ukrainy, 10 [in Ukrainian].
4. *Zakon Ukrainy «Pro osvitu»* (2017). [Law of Ukraine «On Education»] // *Verkhovna Rada Ukrainy Zakonodavstvo Ukrainy*. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].
5. Kyrydon, A. & Troian, S. (2015). *Ukrainsko-polskyi dialog v umovakh revoliutsii hidnosti (2013–2014 rr.)* [Ukrainian-Polish Dialogue in the Dignity Revolution (2013–2014).]. *Intermarum: istoriia, polityka, kultura*, 2, 282. URL: <http://intermarum.zu.edu.ua/article/download/90580/86482> [in Ukrainian].
6. Mahda, Ye. (2015). *Hibrydna viina: vyzhyty i peremohty* [Hybrid War: Survive and Win]. Kharkiv: Vivat, 57 [in Ukrainian].
7. *Metod «yobbika»: Chomu Uhorshchyna zahostruiie movnu problemu z Ukrainoiu* (2017). [Jobbika Method: Why Hungary Exacerbates Language Problem with Ukraine] // *112.ua Dumky*. 12 veresnia. URL: <https://ua.112.ua/mnenie/metod-yobbika-chomu-uhorshchyna-zahostruiie-movnu-problemu-z-ukrainoiu-410752.html> [in Ukrainian].
8. *Movnyi shantazh Uhorshchyny – tse vzhe problema Briusselia, a ne Kyieva* (2017). [Hungarian language blackmail is already a problem for Brussels, not Kyiv] // *Zik novyny*. 27 veresnia. URL: https://zik.ua/news/2017/09/27/movnyy_shantazh_ugorshchyny_tse_vzhe_problema_bryusselya_a_ne_kyieva_1175289 [in Ukrainian].

9. Nahorna, L. (2002). *Natsionalna identychnist v Ukraini* [National identity in Ukraine]. Kyiv: IPIEND, 6 [in Ukrainian].

10. *Pol'skiy zhurnalyst pokoril YouTube svoimi videoreportazhami s Grushevskogo*. [A Polish journalist conquered YouTube with his video reports from Gruszewski]. URL: <http://korrespondent.net/ukraine/politics/3296371>

11. Sydorenko, S. & Tuzhanskyi, D. (2018). *Peremoha vichnoho Orbana: yak uhorskyi prem'er zberih absoliutnu vladu v kraini* [The victory of the eternal Orban: as the Hungarian prime minister retained absolute power in the country] // *Yevropeiska pravda*. 9 kvitnia. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/04/9/7080095/> [in Ukrainian].

12. Stanchev, M. & Fel'shtinskiy, Yu. (2015). *Tret'ya mirovaya: bitva za Ukrainu* [The Third World: The Battle for Ukraine]. Kyiv: Nash Format, 310-311 [in Ukrainian].

13. Tuzhanskyi, D. (2017). *Hra na mezhi vorozhnechi: yak Uhorshchyna radykalizuiwe suspilstvo dlia peremohy chynnoi vlady* [Playing on the brink of enmity: how Hungary radicalizes society for the victory of incumbent power] // *Yevropeiska pravda*. 28 serpnia. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/08/28/7069912/> [in Ukrainian].

14. *U Krymu pislia aneksii v 36 raziv zmenshylyas kilkist uchniv, yaki navchaiutsia ukrainskoiu* [After annexation in Crimea, the number of students studying Ukrainian has decreased by 36 times]. URL: <http://vgoru.org/index.php/prava-lyudini/item/17049-u-krymu-pislia-aneksii-v-36-raziv-zmenshylyas-kilkist-uchniv-iaki-na-vchaiutsia-ukrainskoiu> [in Ukrainian].

15. *Uhorshchyna: shcho stoit za voiovychoiu rytorykoiu proty Ukrainy* (2017). [Hungary: Standing Against Military Rhetoric Against Ukraine] // LB.ua. URL: https://ukr.lb.ua/world/2017/09/26/377586_ugorshchina_shcho_stoit_voyovnichoyu.html [in Ukrainian].

16. *Ukraina i Polshcha pidpysaly uhodu shchodo movnoi statti zakonu «Pro osvitu»* (2017). [Ukraine and Poland sign an agreement on a language article of the Law on Education]. 23 zhovtnia. URL: <http://gordonua.com/ukr/news/politics/ukrajina-i-polshcha-pidpisali-ugodu-z-movnoji-statti-zakonu-pro-osvitu-213739.html> [in Ukrainian].

17. Yakubova, L. (2018). «*Russkyi myr*» v Ukraini: na kraiu prirvy [«The Russian world» in Ukraine: at the edge of the gulf]. Kyiv. TOV Vydavnytstvo «Klio», 353 [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

В умовах геополітичних, соціально-економічних викликів ХХІ ст. розкрито особливості діяльності національних меншин України в період неоголошеної російсько-української війни.

Проведений комплексний аналіз етнополітичної ситуації на території України 2014 – 2018 рр. Визначено, що одним із напрямків деструктивної активності Угорщини в Закарпатській області залишається підтримка освітніх проєктів. Доведено, що загострення конфліктних ситуацій за участю національних меншин України не відбувається без зовнішньополітичного вплив Російської Федерації на країни члени ЄС. Зосереджено увагу на українсько-польських міждержавних відносинах в етнонаціональній сфері. Поляки в Україні та українці в Польщі виступали надійним містком українсько-польського порозуміння. Польська національна меншина в Україні є толерантною до суспільно-політичних трансформацій в Україні та не конфліктною з огляду на зовнішньополітичні впливи Російської Федерації. Водночас у досліджуваній період погіршилася ситуація з дотриманням прав національних меншин в анексованому Росією Криму.

Відзначено, що утвердження європейських цінностей в Україні в суспільно-політичному, економічному, світоглядному вимірах в умовах зовнішніх викликів консолідувала український народ, проте не зняла протиріччя в політичній надбудові держави, які на тлі «гібридної війни» підживлюються військовими кураторами, прихованими симпатиками «русского мира», відвертими адептами прикордонної імперії.

Ключові слова: національні меншини, Україна, Російська Федерація, міждержавні відносини, «гібридна війна», «русский мир».

АННОТАЦИЯ

В условиях геополитических, социально-экономических вызовов ХХІ века раскрыты особенности деятельности

национальных меньшинств Украины в период необъявленной российско-украинской войны.

Проведенный комплексный анализ этнополитической ситуации на территории Украины 2014 – 2018 гг. Определено, что одним из направлений деструктивной активности Венгрии в Закарпатской области остается поддержка образовательных проектов. Доказано, что обострение конфликтных ситуаций с участием национальных меньшинств Украины не обходится без внешнеполитического влияния Российской Федерации на страны-члены ЕС. Сосредоточено на украинском-польских межгосударственных отношениях в этнонациональной сфере. Поляки в Украине и украинцы в Польше выступали надежным мостиком украинско-польского взаимопонимания. Польское национальное меньшинство в Украине толерантно к общественно-политическим трансформациям в Украине, не конфликтно, учитывая внешнеполитические влияния Российской Федерации. В то же время в исследуемый период ухудшилась ситуация с соблюдением прав национальных меньшинств в аннексированному Россией Крыму.

Отмечено, что утверждение европейских ценностей в Украине в общественно-политической, экономической, мировоззренческом измерениях в условиях внешних вызовов консолидировала украинский народ, однако не сняла противоречия в политической надстройке государства, на фоне «гибридной войны» подпитанной военными кураторами, скрытыми сторонниками «русского мира», откровенными адептами Российской Федерации.

Ключевые слова: национальные меньшинства, Украина, Российская Федерация, межгосударственные отношения, «гибридная война», «русский мир».